

Бібліографічні посилання:

1. Крисань Т. Є. Правові аспекти відшкодування моральної шкоди у цивільно-правових відносинах / Т. Є. Крисань // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 218-222.
2. Примак В. Д. Особливості відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно-правової відповідальності / В. Д. Примак // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 175-179.
3. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 40-44. – С.356 .
4. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К. : Істина. – 928 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.osmark.com.ua/665-2>.

Коломоєць Анастасія Віталіївна,

курсант другого курсу ФПФПКП

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кобзар Тетяна Сергіївна,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СПАДКУВАННЯ МАЙНА ОДИМ ІЗ ПОДРУЖЖЯ, ЩО ПРОЖИВАЛИ СІМ'ЄЮ БЕЗ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ

Актуальність цієї теми зумовлена тим, що завдяки сучасній тенденції життя дедалі більше чоловіків і жінок віддають перевагу незареєстрованому шлюбу, ще таке явище називають «фактичний шлюб». Чоловік та жінка можуть роками, та навіть десятиліттями так жити і ні як, юридично, не обмежувати свої права та свободи. На законодавчому рівні такі відносини не є визначеними і тому можна сказати, що це подружжя є «поза законом». На науковому рівні дослідженню питання фактичних шлюбних відносин присвячені роботи вчених О. Войнеровської, Ю. Пилипенко, В. Велаха, О. Куріленко.

Тож переходячи до розкриття обраної тематики зазначимо, що трапляються випадки, коли чоловік або жінка переживають один одного. У такому разі на перший план виходять проблеми правового регулювання спадкових відносин між чоловіком та жінкою, що проживають однією сім'єю та не перебувають у шлюбі між собою, або у іншому шлюбі [2, с. 55].

І тут важливим стає з'ясування питання до якої саме черги відносити одного із подружжя. Так, відповідно до ст. 21 Сімейного Кодексу України «шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану» [6].

Отже, закон чітко встановлює, що подружжям визначається такий сімейний стан, що є зареєстрованим у встановленому законом порядку.

Незареєстровані відносини та зареєстровані є відмінними у питанні спадкування. Так, фактичне подружжя може прожити на спільні кошти, придбаваючи майно (квартири, автомобілі, гаражі, земельні ділянки, меблі, побутову техніку), протягом досить тривалого часу за цілковитого взаєморозуміння та згоди. Однак у разі смерті одного з них, на ім'я якого оформлене це майно, інший може сподіватися на гідну спадщину тільки тоді,

коли на його користь залишено заповіт або якщо спадкоємець перебував на утриманні померлого. Поширеною є ситуація, коли особа, яка прожила у фактичному шлюбі не один десяток років, врешті отримує незначні права на спільно нажите майно або не отримує жодних. Зазвичай майже вся спадщина померлого переходить до його офіційних родичів, незважаючи на положення ст. 1264 Цивільного кодексу України, де передбачено, що в четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини. Після відкриття спадщини чоловік або жінка, які перебували у фактичному шлюбі, можуть звернутися до суду із заявою про встановлення факту фактичних шлюбних відносин [3, с. 15].

У судовому порядку можуть бути встановлені також інші факти, від яких залежить виникнення, зміни або припинення особистих чи майнових прав фізичних осіб, якщо законом не визначено іншого порядку їх встановлення. Основною метою ухвалення судових рішень у даній категорії справ є виникнення у осіб, передбачених главою 8 Сімейного Кодексу України частини майнових прав, що притаманні подружжю. Важливо звернути увагу на той факт, що закон встановлює імперативну вимогу до дотримання порядку даної категорії справ, у порядку окремого провадження, зазначаючи, що інакший порядок розгляду, може бути застосований виключно у випадку. Якщо іншим законом не зазначено порядок їх встановлення. Гостру дискусію викликало положення закону, згідно з яким суддя відмовляє у відкритті провадження у справі, якщо з заяви про встановлення факту, що має юридичне значення, вбачається спір про право, а якщо спір про право буде виявлений під час розгляду справи – залишає заяву без розгляду. [4, с. 13]

На практиці трапляються випадки, коли особи, що перебувають у фактичних шлюбних відносинах, одночасно знаходяться у нерозірваному шлюбі з іншою особою. У такому разі право на спадкування у жодного з них не виникає. Так, відповідно до зазначеної Постанови Пленуму Верховного суду України, до числа спадкоємців четвертої черги не входить особа, яка хоча і проживала спільно зі спадкодавцем, але перебувала у зареєстрованому шлюбі з іншою особою [5, с. 17]. У літературі вказується, що якщо у нерозірваному шлюбі перебував спадкодавець, то право на спадкування в першій черзі автоматично одержує його «законна» дружина або чоловік, навіть у разі, коли вони десятки років не підтримували відносин. [1, с. 480]

Ідеальною є ситуація, коли між «фактичним подружжям» за життя померлого було укладено шлюбний договір, що передбачений у статті 74 Сімейного Кодексу. Це може бути договір про спільне проживання та ведення спільного господарства. [2, с.56] Вказаним договором можна було б вирішити такі питання, як закріплення факту проживання між подружжям та встановлення складу спадкового майна, у разі смерті одного з них. Але, незважаючи на те, що укладання такого договору значно б полегшило ситуацію, вони не набули значного поширення на території України.

Таким чином ми з'ясували, що дослідження тематики спадкування майна одним із подружжя є досить актуальним. Так, як це питання не достатньо визначеним на законодавчому рівні ми мали на меті розібратися як саме можна врегулювати відносини спадкування одним із подружжя на законодавчому рівні. Враховуючи те, що законодавча база не є ідеальною, то ми дійшли висновку, що це питання потрібно більш детально розглянути та закріпити у додаткових, відповідних статтях Цивільного та Сімейного Кодексів України.

Бібліографічні посилання:

1. Валах В. В. Спалкування фактичного полуржжя за законом / В. В. Валах // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 57. – С. 479-484.
2. Войнаровська О. Правове регулювання спадкових відносин між чоловіком та жінкою, що проживають однією сім'єю та не перебувають у шлюбі / О. Войнаровська // Юридична Україна. – 2013. – № 11. – С. 55-61
3. Куріленко О. «Фактичний шлюб» як прояв правового нігілізму / О. Куріленко // Віче. – 2013. – № 12. – С. 14-16.
4. Пилипенко Ю.О. Процесуальні особливості розгляду суддями справ про встановлення фактичних шлюбних відносин / Ю.О. Пилипенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція – 2015. – №13 – С.43-45.
5. Про судову практику у справах про спадкування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. № 7 // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 6. – С. 17.
6. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. – Назва з екрана.

Грисенко Поліна Олександрівна,

курсант другого курсу ФПФПКП

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кобзар Тетяна Сергіївна,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В наш час дуже стрімко зросла писемність, музична творчість, научні дослідження та багато іншого. Адже що не день, то щось нове. Людство звичайно усвідомлює необхідність захисту таких прав, тому що результат інтелектуальної діяльності визначає подальший розвиток держави, як в економічному аспекті, так і моральності нашого суспільства. Адже розв'язання проблем держави наперед полягає в тому що її суспільство культурно розвинено та має значний інтелектуальний потенціал. Розвиток культури та науки неможливий за відсутності сприятливих умов, таких як захист інтелектуальної діяльності. В додаток до цього проблемним є питання ефективного захисту авторських та суміжних прав. У забезпеченні захисту прав інтелектуальної власності враховуються різноманітні причини правопорушень. Серед них: економічні, політичні, соціальні, правові. З огляду на це, актуалізується необхідність удосконалення системи правового захисту прав інтелектуальної власності [3, с. 2].

Згідно до положень діючого законодавства за порушення прав інтелектуальної власності передбачено настання адміністративної відповідальності, кримінальної відповідальності та цивільно-правової відповідальності.

Так, настання адміністративної відповідальності можливе, коли протиправні дії порушника не спричинили матеріальної шкоди у значному розмірі, так як у протилежному випадку настає кримінальна відповідальність.